

Emelked régió

Háromszék szellemi arculatát évszázadokon át a menekülés kultúrföldrajzi paradigmája rajzolta ki: a tehetségesek a nincstelenség és a katonai szolgálat terhei el menekültek, de ez a menekvés a „székely szabadság” tradíciójába oltottan – a szabadságba való menekülés egyik lehetséges útjaként – gyakran a tudás megszerzésében és felhalmozásában valósult meg. Apáczai Csere János, Bölöni Farkas Sándor, K rósi Csoma Sándor, Bod Péter neve és teljesítménye jelzi ezt az utat, amelyet az „energikus táj” metaforájában ragadott meg egyik költőnk, és amely azt mutatja: tudásban, tehetséges emberben b velkedett ez a térség, de tudástermel feltételekben, a tudományos kapacitás hasznosításában mostoha történelme okán már nem jeleskedhetett.

A modern kor, mely Székelyföldön a dualizmus korával kezdődött, csak annyiban változtatott ezen, hogy a menekülés helyébe a komoly értelmiségi karrierépítés lehet ségét is felkínálta a táj tehetségfölségének, de másutt, más centrumok hasznára. Székelyföld, és azon belül Háromszék, azonban továbbra is a humán er forrás, a tudástermel kapacitás kibocsátó régiója maradt: tehetségekben b velked , más kulturális centrumokat „kiszolgáló” szellemi periféria.

Ez a helyzet mind a mai napig lényegében nem változott. Talán csak annyiban, hogy manapság er sebbek és gyorsabbak nemcsak a perifériából elvezet erek, hanem az odaérkez ek is. Ennek ugyan megvannak a maga – f leg a globalizáció kapcsán emlegetett – veszélyei, de az is biztos: a tudományos haladásba való bekapcsolódás könnyebben elérhet életformává, s t karrierlehet séggé vált a Székelyföldön.

És szerencsésnek tarthatjuk magunkat, hogy oly korban élünk, melyben egyre könnyebb egyre többet megérteni a körülöttünk lev természeti és emberi világból, melyben a különböző tudományágak egyre több közös témát találnak, melyben fizikusok biológusokkal gondolkodnak együtt, és biológusok társadalomkutatókkal szövetkeznek, melyben naponta születnek váratlan felfedezések és felismerések, jórésztük kattintásnyi távolságra bárkit l, még Háromszék kisvárosaiban is. Az információ és gondolatbeliség helybeli kihasználhatósága nemcsak kiváló karrierépít lehet ség, nem csupán izgalmas és életreszóló kaland, hanem a menekülés paradigmájából való kitörés egyik újabb lehet sége is.

Háromszék kutatók doktori disszertációi címmel megjelen kötetünk azonban nem csupán a fennebb vázolt helyzetkép következményeit rögzíti, hanem felvillantani is kíván néhány trendet, intézményesülési folyamatot. Els sorban azt, hogy a háromszéki származású kutatók, doktori fokozattal rendelkező tudományos munkások ma már nem csupán a régió szellemi termését képviselik más centrumok Magyar és egyetemes tudományosságában, hanem komoly tudomány- és intézményépít tapasztalatot is felhalmoztak, amely – legalábbis részben – már visszafordítható térségünkbe. S t, tudatosítani kívánjuk, hogy e visszafordításnak alapvet jelent ségét az adja,

hogy a tudástermelés helyi körülményeinek, intézményi és fejlési feltételeinek megteremtése nélkül nem következhet be az, amire egyre többen szeretnénk építeni: a székely régió közösségalapú modernizációja.

Ehhez a közösségalapú modernizációhoz háromszéki jövő kép is kell. Kötetünk ahhoz is támpontot kíván nyújtani, hogy a különböző szakterületeken milyen tudományos teljesítmények alapján alapozható meg egy ilyen régió- és közösségcentrikus modernizációfelfogás, melyek e felfogás kimunkálható elemei. És szeretnénk bemutatni azokat a kutatókat, akik le tudják fordítani a hagyományok nyelvén megörökölt feladatokat olyan fejlesztési és közpolitikai-közigazgatási tervekbe, amelyek a XXI században megváltoztathatják térségünk súlyát és szerepét. Hogy „energikus tájból” emelked régióvá válhasson.

Kovács J.Szilamér, Bakk Miklós, Sylvester Zoltán (szerk.), 2007, Háromszéki kutatók doktori disszertációi 1. kötet el szava

Nyíltlevél (folytatás az els oldalról)

reformjában látjuk, amely regionális egyetemi központokba vonja össze a fels oktatási intézményeket.

Másrészt, egy akadémiai szint kiegészítés sz kség szer , amelyben a BBTE átveszi a kolozsvári Sapientia képzéseit, a Sapientia EMTE (marosvásárhelyi székhellyel) pedig irányítása alá veszi a székelyföldi BBTE szakokat.

Az erdélyi magyarság Partiumban rendelkezik megnyugtató fels oktatásbeli berendezéssel. Bels - Erdély és Székelyföld számára a fentiekben vázoltuk az elvi modellt.

Humán er forrás tekintetében elmondható, hogy Székelyföld hatalmas hazatelepíthető potenciállal rendelkezik, csupán a befogadóképességét kell növelni - a társadalmi, gazdasági, oktatási önrendelkezés eszközeivel javítani.

A Székelyföldi háttérintézmények kiépítése kulcsfontosságú adu lehet a Székelyföldi Egyetem szervez ikezésében.

Mindazonáltal, a Székelyföldi Egyetem ügyével egy célirányos akciócsoport nélkül nehéz mit kezdeni. Megítélésünk szerint a székelyföldi politikusok felel ssége a BBTE magyar tagozatának ajtaját kinyitni, a Sapientia EMTE képvisel it tárgyalásra felkérni, Bukarestben pedig a regionális egyetemekre vonatkozó törvénytervezetet kidolgozni.

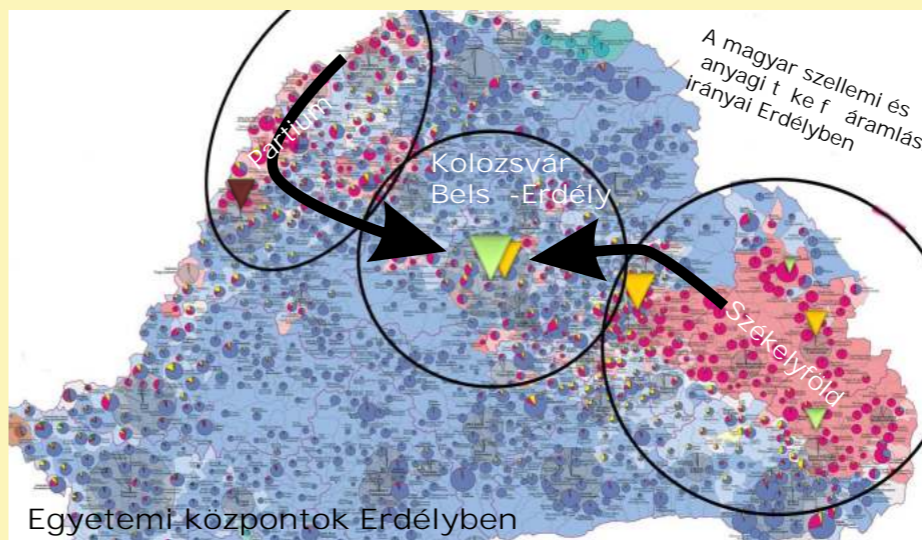
Felkérjük a székelyföldi honatyáinkat, az egyházi és ipari közszerepl ket, hogy aktívan járuljanak a Székelyföldi Egyetem ügyének rendezéséhez.

Kérjük a családokat, hogy a harmadik gyermek vállalásával oszlassák a székely nemzet szkeptikusainak aggodalmait!

A Civek nevében, Kovács Szilamér, Kliwalab Egyesület

Székely Kurázsí

Sepsiszentgyörgy, 2010. április 22. IV. Szám A Kovászna megyei civil szervezetek lapja

Nyíltlevél

Romániának regionális egyetemekre van szüksége, Székelyföldnek pedig önálló Székelyföldi Egyetemre

Az oktatás mindennek az alapja és a jövő garanciája is egyben. A fels oktatás rendszerének kialakítása, hatékonyságának növelése Székelyföldön meg egyenesen létkérdés. A székely nemzet létezésének és fennmaradásának kérdése. A székelyföldi autonómiára való társadalmi berendezkedés alapköve, az autonóm Székelyföld fenntarthatóságának, m ködtethet ségének záloga.

Románia fels oktatási mutatói egyértelm en igazolják, hogy a fels oktatási rendszert alapjaiban kell megújítani. A rendszerváltás utáni id kben az egyetemi hálózatok országos fejlesztési elvek hiányában ügyeskedéssel, a rendelkezésre álló pénzforrás függvényében, hozták létre földrajzilag összekuszált hálózatukat.

Az „Universitas” a klasszikus megfogalmazás szerint nem csupán oktatási, hanem kutató jelleg intézményt jelöl. A modern „Universitas” pedig, legyen az Nyugat-Európai vagy amerikai, az állami támogatás mellett igyekszik minél nagyobb arányban ipari vagy szolgáltatásokban rejl forrásokra támaszkodni.

Az iparra támaszkodó Egyetem pedig egyértelm en a helybeli, regionális szerepl ket részesíti el nyben, els sorban a *humán er források egybefonódása* miatt. Ilyen értelemben az Egyetem saját régiója versenyképességét növeli, az összes többiét pedig csökkenti. Amennyiben egy egyetemi hálózat több gazdasági régió is átível, gazdasági összefonódása mindkét régióval nem lehet egyformán sikeres.

Hatása a közeli régióra jótékony, a *távolira pedig sorvasztó* jelleg . Ha úgy tetszik, a konkurencia csökkentése miatt felvásárolt és utólag bezárt gyárak estét látjuk visszaköszönni az egyetemek esetében is.

Vegyük Kolozsvár és Székelyföld példáját. Kolozsvár környéke és Székelyföld két kulturálisan hasonló, de mégis alapjaiban különböző régió. A gazdasági érdekszférák különbsége még nyilvánvalóbb. Ezt tendenciózusan el lehet tusolni vagy nyíltan lehet beszélni róla.

Amint a sepsiszentgyörgyi élelmiszeripari szak esetében ezt a Háromszék napilap is feltárta, Kolozsvár vétőjoga béklyóban tartja a székelyföldi egyetemfejlesztési próbálkozásokat.

A probléma orvoslását egyrészt a román oktatáspolitikai kerettörvény

(folytatás a negyedik oldalon)

Legyünk sikeresek...El ször itthon!

Egy jellemz helyzet mostanában: nyílnak egyre-másra a bevásárlóközpontok. Jaj, de jó – mondjuk – id t és pénzt spórolunk meg, mert mindent egy helyen megkapunk és olcsóbban, mint máshol. Ez így igaz, legalábbis most, adott pillanatban. A török paprikának kilóját fél lejjel vesszük olcsóbban, mint a buzói termel ét, a spanyol krumplit már szinte két lejjel olcsóbban, mint a csernátóni pityókát, a kínai m anyagjátékokat szinte ingyen kínálják a baróti fajtákokhoz képest. Fél lejt, két lejt, tíz lejt odaadunk az idegennek, miközben tízszeresét vesszük el a helyi termel t l, aki elkeseredésében már inkább aszfaltra önti a tejet vagy rothadni hagyja pityókáját a pincében.

Valahányszor pénzt adunk idegen árura, gondoljunk arra, hogy ezzel egy munkahelyet szüntetünk meg Székelyföldön. Gondoljunk az egészségünkre, az agyontartósított élelmiszerekre, arra, hogy megéri-e nekünk látszólag olcsón egészségtelen termékeket vásárolni, kés bb pedig sokszorosan megfizetni ennek az árát a méregdrága gyógyszerekre költött pénzzel, a nincstelenséggel és a másoknak való kiszolgáltatottságunkkal? Amilyen mértékben részesítjük el nyben a

bevásárlóközpontokat, az idegen árukat, pontosan olyan mértékben adjuk fel függetlenségünket és azt a lehet séget, hogy ne mások szolgájaként, hanem magunk uraként éljünk boldogan saját szül földünkön. Valahányszor felépül egy dobozgyár, annyiszor veszítünk értékes term földet és élethez való jogot. Miért nem építünk mi magunk gyárat, miért nem mez gazdálkodunk mi magunk hatékonyan? Hiszen annyi értékes alapanyaggal rendelkezünk, annyi természeti kincsünk és adottságunk van, és emberi kapacitásunk arra, hogy ezt mind hasznosítani tudjuk. Az id sebbek még emlékeznek a XX. század eleji Hangyaszövetkezetek sikertörténetére. Saját termel i, értékesít i, fogyasztói hálózat, hatékony termelés, felfutott gazdaságok, hihetetlen mennyiség közösségi vagyon, elégedett és boldog emberek. A japánok nem szégyellték t lünk tanulni, mint ahogyan a norvégok sem. Ezt alkalmazzák a mai napig. Ja, hogy ott nem volt kommunizmus? Mindent előlr l lehet kezdeni...

Gondoljunk arra, hogy a jelenlegi olcsóság csalóka lehet. A lassú térnyeréssel, a helyi termel k teljes kiszorításával és felszámolásával a piac „felszabadul”, és az árak megugornak. Akkor már nem olcsón, hanem drágán fogunk vásárolni, és nem jót, hanem egészségtelen, rossz termékeket. A vásárolt termékek után járó hasznót nem az utcák aszfaltozásában, játszóparkok és óvodák építésében fogjuk viszontlátni, hanem sehogyan sem, mert az az idegen, betelepül t kés zsebet gazdagítja. Szolgákká válunk a saját szül földünkön.

Ezen még lehet segíteni, ha ez bennünk idejében tudatosul. Nem kell egyebet tenni, mint egy-két lejjel többet adni a helyi termel nek. Ne sajnáljuk, magunkért tesszük...

Legyünk sikeresek...el ször itthon! Székelyföldi Termék Kiállítás és Vásár Kézdivásárhelyen, május 14. - 15. -16. között. Ez lehet az els lépés...

Bereczki Kinga elnök
Civiliek Háromszékért Szövetség

Segítségnyújtás egyetlen gombnyomásra!

Romániában egyedülálló, modern távfelügyeleti rendszert m ködtet a Diakónia Keresztyén Alapítvány Sepsiszentgyörgyi Fiókja. A JELZ RENDSZERES HÁZI TÁVFELÜGYELET hasznélvez i lehetnek azok az id sek, akik egyedül élnek, krónikus betegek vagy mozgássérültek.

A rászoruló lakásán telepített készülék, hálózati vagy mobiltelefonra kötve, egy csuklón viselt segélyhívó karkötő gombjának megnyomásával azonnal jelez a központban, ahol 24 órás diszpécser szolgálat m ködik. A gombnyomásra egy él telefonos kapcsolat jön létre a bajba jutott és a diszpécserközpont ügyeletes között, a segélyhívó a lakáson belül, a rögzített adóvev készülékt l akár 50 méteres távolságból is (ágyban fekve vagy elesve) elmondhatja a

panaszát.

Az ügyeletes az adott esetnek megfelelően küldheti a hozzátartozót, a ment t, rend rséget vagy a t zoltókat, akik az esetben megfelelő en közbeavatkozhatnak.

A diszpécserközpont Baróton, a Diakónia Alapítvány helyi központjában m ködik. A központ több ezer segítségre szoruló jelz készülékének rácsatlakozását is elbírija, ami az ország bármelyik területén lehet, ezért további szervezetek, önkormányzatok jelentkezését várják, akik vásárolnának jelz készüléket, amit rácsatlakoztathatnak a már meglév diszpécserközpontokra.

2009-ben 70 készüléket szerezünk be a hollandiai CNF támogatásaként, a rendszer m ködtetését saját forrásainkból fedezzük. Jelenleg 32 jelz készülékkel m ködik a szolgálat, amelyeket Erd vidéken és Sepsiszentgyörgy környékén szereltünk fel. 2009-ben 19 esetben volt életment közbeavatkozásunk.

Tusnádfürd n az önkormányzat magyarországi testvérvárosától kapott készülékeket, amelyb l hetet már telepítettek id s személyekhez, ezek riasztását a Diakónia diszpécserközpontja fogadja és továbbítja. A vonulatszolgálatot (asszisztens, ápoló) az önkormányzatnak kell mellészervezni, vagy az otthoni gondozást végz szervezetekt l igényelni. Szintén mi látjuk el a Bors és Tenke (Bihar megye) településeken felszerelt készülékekt l kapott riasztásokat.

Az id s személyek elmondása szerint nagy megnyugvás számukra, hogy a váratlanul bekövetkez bajban, amikor nincs id telefongombot nyomkodni, vagy nincs is telefon a lakásban, egyetlen gomb megnyomásával úton van a segítség.

A szolgálatról érdekl dni lehet naponta a Diakónia Alapítvány sepsiszentgyörgyi (Olt utca 8 szám) és baróti (Bányász utca 11/A) irodáiban, vagy a 0728-967211 –es telefonszámon.

Velünk S.O.S.incs egyedül!

Tóth Anna, programvezet

Két évtized Szentgyörgyön

Ennyi és még nincs vége, mondhatná bárki arra a húsz évre, amely alatt folyamatosan tevékenykedett az EMT Sepsiszentgyörgyön.

Meg is emlékeztünk úgy ahogy illik egy 20 éves szervezetet, kello felnottkori körülmények között.

Jól méretezett helyiség,ido szolgáltatások kellemessé tették azt a pár órát, amelyet az eseményre szántunk.Az alapgondolat, hogy hogyan maradhatott fenn egy civil szervezet, különösebb anyagi támasz híján aktív, ennyi időt. Mert hát biztosan szükség volt rá, valamit hozzáadott tagsága és a helyi közösség mindennapjaihoz. A cél, az alapítás óta, a muszaki és természettudományos értelmiség összefogása, tájékoztatása és közösség fejlesztés a fiatal generációk ez irányú támogatása.

A hozzászólások is kiemelték, hogy a szervezet jó úton haladt és halad tovább a célok irányában. A jelenlevok hiányolták az ifjú generációk jelenlétét a szervezet életében, tevékenységében, csökkenoben a közösségi célokra szánt idő az egyén életében.

De a konferenciák, rendezvények, összejövetelek azt bizonyították a húsz év alatt, hogy még senki nem bánta meg, ha egy rendezvényre eljött, mindig sikerült valami új információval hazamenni, vagy kellemes perceket tölteni értékes emberek környezetében.

Ez alkalommal is megköszönjük mindazoknak, akik jelenlétükkel gazdagították rendezvényünket, erőt és bizalmat sugározva a következő évtizedekre.

Köszönjük Köllő Gábor, Keresztély Irma, Ferencz József, Ördög Gyárfás Lajos köszöntő szavait és biztató gondolatait. Köszönet A Vállalkozói Inkubátorháznak a kellemes környezetért, a „Berde Áron” Liceum, „Plugor Sándor” Liceum tanárainak és diákjainak segítőkész támogatását, a városi tanács anyagi támogatását a rendezvényünk lebonyolításához. Köszönöm a vezetőség és a tagság jó együttműködését az alkalommal is, és mindenki áldozatos munkáját és hozzájárulását, mert valójában ez az együtt-gondolkodás és cselekedet az igazi, legnagyobb érték.

Szakács Zoltán a fiókszervezet elnöke

Jó emberek légkörében ünnepeltek Március 8-án a kézdívásárhelyi Közösségi Szolgáltatási Komplexum alkalmazottai

*„A jó embereket arról ismered meg
Hogy jobba lesznek
Ha megismered ket”
(Brecht)*

A kézdívásárhelyi Szentkereszty Stephanie Egyesület tagjai a n i mivolt elismerését, megbecsülését el térbe helyezve szervezték meg a Közösségi Szolgáltatási Komplexum alkalmazottai számára a N k Napját, 2010 március 8-án 5 órai kezdettel a berecki Benz -Mark étteremben.

Az ünnepségen résztvev n ket és férfiakat, Bálint Olga, a Közösségi Szolgáltatási Komplexum koordinátora, a Szentkereszty Stephanie Egyesület elnöke köszöntötte. A n i identitástudat megválaszolására serkent „...vajon miért is jó n nek lenni?” kérdést feltéve méltatta ünnepi beszédében a szociális hálóban dolgozó n k elhivatottságát, kiemelve a n k pozitív szerepét a társadalmi környezetben, hangsúlyozva a n i bels er források jelent ségét.

Ezt követ en a résztvev k egy Egészségvéd el adást hallgatva, gondolkodhattak el az seink t örökségbe kapott „tisztaság fél egészség” szólásmondáson, mely szerint egészségünket azzal szolgáljuk, ha tisztán tartjuk testi-lelki önnönmagunkat és környezetünket, amelyben ezáltal helyet adunk az emberi lét fennmaradásának.

A szeretet gyakorlásának szolgálata közepette, jó nevel i cselekedetek álltak meg tükörként a szociális hálóban dolgozó n k el tt, egy fényképes bemutató el adás végignézése révén. A fényképes bemutatót megnézve az alkalmazottak megismerhették egymást jobban a mindennapi nevel i munkaszerep gyakorlása közepette, visszaemlékezhettek olyan tettekre, mint a szánkózás az ellátott gyerekekkel a hóban vagy születésnap torta készítése az ellátottakkal és még számos nevel i szolgálati tettek, amelyekben a szeretetet gyakorolva láthatták egymást a kollégák.

A fényképbemutató után a Szentkereszty Stephanie Egyesület a Közösségi Szolgáltatási Komplexum n i alkalmazottjait ajándékcsomagokkal köszöntötte fel, amiket a férfi kollégák osztottak ki. A vendégek vacsoraid hoz érkezve a pohárköszönt után igazi jó étvágyal fogyasztották el a b séges diszvacsorát.

A elismerés, egymás megbecsülésének kiemelése, a tudásszerzés, jó tettek felismerése, és megajándékozás, élményeit hordozva álltak fel a Közösségi Szolgáltatási Komplexum alkalmazottai a Kalányos Kaly Csaba zenész el adásában megszóló, tánkra hívogató zenére. Felálltak a közös vonatra is tudva, hogy a „...vonat nem vár, elindult már..” és éjféllyel együtt táncolva utaztak a zenekarral.

Éjféllyel tartott a rendezvény, ahol a n k és férfiak együtt tudtak örülni a jó tetteknek, melyeket látva Brecht szerint az elkövetkez id kben még jobb lesznek.

Héjja Cecília

Enyészet Enyeden - nem nézhetjük tétlenül!

Az EMT Bányász-Kohász-Földtan szakosztálya április 9-11 között a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégiumban tartotta a XII. BKF Konferenciát. A szakmai kirándulást megkoronázó borkóstolón, a Kollégium történelmi borpincéjében, a

Plébános pincét üzemeltet lövétei András Emil köszönetét fejezte ki, hogy a konferencia járulékos költségei ez alkalommal a Kollégium az utóbbi években igencsak megcsappant forrásait pótolják.

Hogy minden fillér fontos a Kollégium számára, nyilvánvalóvá válhat bárki számára, aki a Kollégium bels udvarára téved, netán a közvetlen környezetben ejt egy rövidke sétát. Impozáns évszázados épületekbe költözött nyomornegyed fogadja az arra látogatót, sarkukból kifordult tölgyfakapuk, ablakszem-nélküli ablakok, hulló vakolat.

Míg Székelyudvarhelyen például, a Katolikus egyház és a város közti kiegyezés eredményeképpen, a Tamási Áron Gimnázium épületén az elkövetkez kben nagy valószínűséggel elkezd dhetnek az állagmeg rz és javítási munkálatok, addig a nagyenyedi kollégium nem érezhet maga mögött egy er s, az épület nagyságához mérhet közösséget.

Pedig a református egyház tulajdonába visszakerült Bethlen Kollégium alighanem Erdély legnagyobb szellemi Panteonja. Tanítványai és tanárai közt volt Apaffi Mihály, Apáczai Csere János, Aranka György, Áprily Lajos, Berde Mária, Bod Péter, Bolyai Farkas, Herepey Károly, Kemény Zsigmond, K rösi Csoma Sándor, Mikó Imre, Pávai Vajna Elek, Szenczi Molnár Albert. Erdély és következőképpen Székelyföld kulturális, tudományos, civilizációs m helyeit nem kis részt volt enyedi diákok vezették a nagyobb székelyföldi iskolák elindulásáig.

Akár a Székely Mikó Kollégium gyönyör épületére, akár az utóbbi id ben újjávarázsolt sepsiszentgyörgyi Erzsébet parkra gondolva kellemetlenül érezhetjük magunkat Enyeden. Mint ahogy annak idején a németországi szászok, bajorok érezhették magukat Nagyszébenben, megújulása el tt.

Nagy segítség lenne, hogyha a Bethlen kollégiumot Csíksomlyó utáni második szellemi zarándokhelyként használnánk, konferencia központtá alakítanánk. Ha egész Erdély újra birtokba venné. Nem csak a Plébános borpincét de a Kollégiumot is.

S kezdhettünk azzal a munkát, hogy Sepsiszentgyörgy testvérvárosá fogadja Nagyenyedet, a Mikó pedig testvérkollégiummá a Bethlen kollégiumot. Lehet tánkra és színházra is építeni a szórványprogramokat, de lehet kétkézi munkára, tanácsadásra, adományokra, közös Erdély fejlesztési tervekre is.

Kovács Szilamér

